

HOEFHAMER NIEUWS

Hoefhamer Nieuwsbrief • Behoud laatste smederij Elburg! • oktober 2012, nr. 18, jaargang 7

Het jubilerende echtpaar
Coen en Hanny v.d. Zwaag

Hoefhamer Nieuws nr. 18

Beste donateurs / vrijwilligers,

Na de drukke en geslaagde Open Monumentendag zit het zomerseizoen er weer op. We maken ons op voor een wat rustiger periode. De suppoosten hebben hun rooster voor de komende maanden en de najaarscursussen zijn al weer halverwege. Mochten we in Hoefhamer Nieuws 17 gewag maken van een gift van de Lionsclub Elburg -Oldebroek, nu kunnen we melden dat er een welkome gift is ontvangen van het echtpaar Coen en Hanny van der Zwaag. Dit ter gelegenheid van hun 50-jarige huwelijk! Nog van harte gefeliciteerd en... bedankt!

Reclame en uithangborden

Enige tijd geleden heeft onze oudste leermeester Hendrik Smit (inmiddels 82 jaar!) zijn vijfde uithangbord afgeleverd, deze keer bij de familie C. Pelleboer in de Oosterwalstraat. De uithangborden (Museumsmederij, Kloostertuin, Elburger Boekhandel en Gruithuis) worden gekenmerkt door zeer vakkundig smeedwerk: het gebruikte materiaal is robuust, de krullen zijn fraai uitgewerkt, de losse onderdelen met metalen bandjes aan elkaar gezet en de tekstborden zijn vernuftig vastgezet. Het zijn al met al prachtige pronkstukken in het straatbeeld van de historische vesting! Het gebruik van uithangborden is al zo oud als de weg naar Rome. Tijdens opgravingen in de 19e eeuw van de

daarop een olifant met een kronkelende slang, die wordt bewaakt door een dwerg. De betekenis van dit tafereel is onduidelijk maar de tekst is voor geen misverstand vatbaar: 'Logement: hier is een eetkamer met drie slaapkamers en alle verdere gemakken te huur'.

Reclamebelasting

Het nieuwste bord van de familie C. Pelleboer

Voor de middenstand is het uithangbord eeuwenlang een geliefd communicatiemiddel geweest, nodig om reclame te maken voor zijn nering. Immers, reclame is een vorm van communicatie met het doel potentiële klanten over te halen tot aanschaf van producten en diensten. En op die reclame-uitingen (borden, lichtbakken enz...) kan belasting worden geheven, de zgn. reclamebelasting. Ook in Elburg wordt op verzoek van de winkeliers deze nieuwe gemeentelijke belasting waarschijnlijk ingevoerd. Het is de bedoeling dat na aftrek van de gemeentelijke kosten de opbrengst van de reclamebelasting wordt gestort in een ondernemersfonds. En met dat fonds wil de middenstand o.a. meer evenementen organiseren. De hoogte van de bijdrage aan het fonds wordt bepaald door de WOZ-waarde (van het niet-woninggedeelte) van het pand. Dit geldt voor zo'n honderd panden in de binnenstad, ook voor de musea, dus ook voor museum- lees verder op de achterzijde

Uithangbord van het Gruithuis, prachtig beschil-
derd door kunstenaar G. Jansen

Romeinse stad Pompeii - deze stad werd in 79 na C. bedekt door as en lava van de vulkaan Vesuvius - zijn veel uithangborden, muurschilderingen en reliëfs gevonden, die aanduiden wat er in de verschillende winkels werd verkocht. Bij een herberg werd bijvoorbeeld een uithangbord gevonden met

De uithangborden van de museumsmederij,
de kloostertuin en de Elburger Boekhandel

De Hoefhamer wordt gesponsord door:
Scheepswerf Balk Urk BV

DE HOEFHAMER
MUSEUMSMEDERIJ ELBURG

smederij De Hoefhamer. Het zal duidelijk zijn dat het bestuur niet staat te juichen om het maar eens eufemistisch te zeggen. Het bevreemdt het bestuur dat een niet-commerciële, vrijwilligersorganisatie moet meebetalen aan een ondernemersfonds.

En daarmee zijn we weer terug bij dat fraai gesmede bord van Hendrik Smit. Als gevolg van het feit dat er in 2005 is besloten een uithangbord aan de gevel te bevestigen, dreigt nu een extra belastingaanslag. Toch maar weer van de gevel halen?

Majeure jubileumactiviteit

Onlangs kreeg het bestuur een verzoek van de 'huurbaas', de Vereniging Hendrick de Keyser uit Amsterdam (HdK). Of we mee willen werken aan het muzikale evenement 'Honderd unieke concerten in honderd bijzondere panden'. Aanleiding is het feit dat het Nationaal Muziekinstrumenten Fonds (NMF) volgend jaar 25 jaar bestaat. Om dit te vieren is men van plan in 100 panden van HdK kamermuziekconcerten te organiseren, ook in onze museumsmederij! En of we bereid zijn in het weekend van 19 – 21 april 2013 ons pand beschikbaar te stellen voor een prachtig concert. Natuurlijk heeft het bestuur positief gereageerd en heel 'brutaal' ook een suggestie gedaan voor de uit te voeren muziek: een deel van de opera 'Il Trovatore' van Verdi of een deel van de opera 'Siegfried' van Wagner.

Siegfried doodt de draak Fafnir met het door hemzelf gesmede zwaard

Opera's en het smidsvak

In de opera 'Il Trovatore' (de troubadour) van Giuseppe Verdi (1813-1901) wordt het smidsvak beoefend. Deze zeer populaire opera speelt zich af omstreeks 1410 in Spanje. Er woedt een burgeroorlog tussen Aragon en Biskaje. Aan het begin van de tweede akte bivakkeert een groep zigeuners in de bergen van Biskaje. Het is vroeg in de ochtend en ze zijn druk aan het werk. Dat werk bestaat onder andere uit het smeden van wapens en werktuigen. Bij dat werk zingen ze een lied. Een lied dat iedereen kent, namelijk het 'Zigeunerkoor', ook wel 'Aambeeldkoor' genoemd. Boven het koor uit zijn de smidshamers, die op de aambeelden slaan,

te horen. Ook in de opera 'Siegfried' van Richard Wagner (1813-1883) komt een smederij voor met Mime als smid. In het eerste bedrijf lukt het Mime maar niet om een goed zwaard voor Siegfried te smeden, het breekt steeds in stukken. Daarom is het Siegfried zelf die een zwaard gaat smeden om daarmee de draak te verslaan. Het lukt Siegfried en als bewijs van de deugdelijkheid daarvan hakt hij met één machtige klap van het zwaard het aambeeld doormidden.

We zijn vanzelfsprekend heel benieuwd naar de reactie van de organisatoren van deze 'majeure jubileumactiviteit'. Wie weet...

Initialen

In de vorige nieuwsbrief staat een verhaal over smid Sterken. In de inleidende zinnen wordt gesproken over smid en 'coopman' Gerrit Hoefhamer (1690 – 1765), die is getrouwd met ene Aertien Jochemsen en wiens zoon Hendricus (1718 – 1795) de smederij in de Bloemstraat in 1784 op 'pensi-

De initialen van vader Gerrit (boven) en zoon Hendricus Hoefhamer

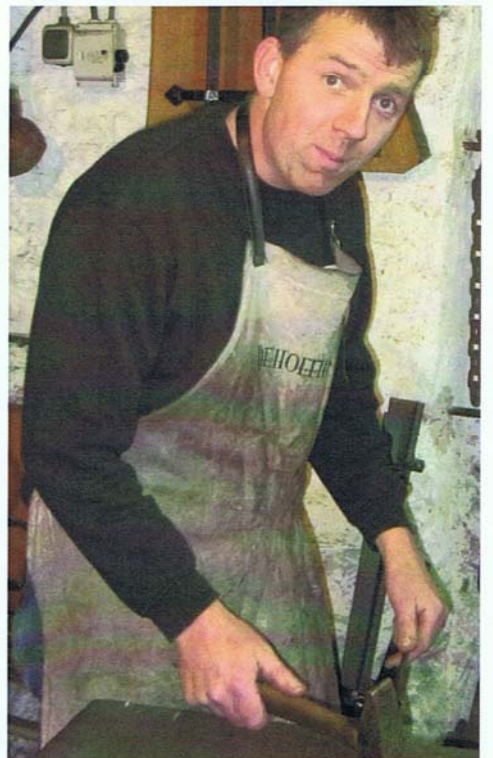

oengerechtigde leeftijd' van de hand doet. Deze gegevens zijn ontleend aan een artikel van historicus Willem van Norel, dat in 2005 is gepubliceerd in uitgave 80 van de oudheidkundige vereniging Arent thoe Boecop. En in dat bewuste artikel staat dat smid Gerrit Hoefhamer in 1740 het hekwerk rondom het grafmonument van Maria Catharina Feith (1674 – 1737) heeft gesmeed. De initialen, zo lezen we, zijn tot op de dag van vandaag nog zichtbaar op het hek. Zo'n boude bewering moet gestaafd worden dus is uw redacteur op onderzoek uitgegaan. En wat schetst zijn verbazing: op de linker stijl staan de initialen GH van smid Gerrit maar ... op de rechter die van zoon Hendricus (HH). De smid heeft blijkbaar hulp gehad van zijn zoon. Maria Catharina Feith was overigens de echtgenote van burgemeester Arent Feith. Ze is de stichteres van het Feithenhof aan de Ledige Stede te Elburg.

Het grafmonument van Maria Catharina Feith uit 1740

Van heinde en verre

Cursist Arco Gelderblom in actie

En van ver komt hij, de 35-jarige cursist Arco Gelderblom. Helemaal uit Driebruggen (tussen Gouda en Woerden)! Wat bezielt hem om al om 17.30 uur in de auto te stappen om op tijd in de Smedestraat te zijn. 'Belangstelling voor het werken met ijzer', vertelt de constructiewerker. 'Thuis staat een heuse veldsmidse en ik wil me verder bekwamen in het smeden. Al zal het wel hobbymatig blijven'. Via internet kwam hij op het spoor van de museumsmederij in Elburg en zodoende rijdt hij nu wekelijks ruim 200 km om onder toezicht van Sjouke van der Graaf het hete ijzer te smeden.

Herinneringen

In de volgende Hoefhamer Nieuws o.a. de herinneringen van een kleinzoon aan smid Herman Hulst uit de Ellestraat.